

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. iij. Vtrum præter lumen & colores videantur etiam species impressæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

Duplex dubitatio.

Ratio enim dubitandi est primò, quia ex contrariis sæpe temperamentis iidem oriuntur colores; albedo enim inest summè frigidis, ut marmoris; & summè calidis, ut calci; & valde humidis, ut lacti; & valde siccis, ut lana.

Secundò cum colores non producant nisi species intentionales, non potest per illos recreari, vel lædi oculus; species enim non lædunt organum.

Causæ colorum.

Dico quartò, veros colores proximè oriri à temperie primarum qualitatum, posita tali perspicuitate aut opacitate.

Ratio est, quia experimur herbas & alia huiusmodi tosta & cocta mutare colorem ex sola mutatione primarum qualitatum: segetes item ex viridibus fiunt flauæ: animalia propter morbos varios colorem mutant: sanguis ex rubro albescit, & fit lac, eandem seruans densitatem: capilli vna nocte fiunt ex nigris albi, sine mutatione vlla densitatis aut opacitatis: ergo ex qualitatum temperie color oritur.

Effectus colorum.

Dico quintò, colores, licet per se actiue non sint qualitates, varios tamen in oculo effectus producere.

Candor.

Primò enim candor visum disgregat, idest ita confundit & dissipat, ut impediatur videndi actio. Narrantur milites Xenophontis ferè omnes exæcati esse, quòd per multam ambulassent nitentem. Aliqui etiam ex obscuro carcere in domum calce illitam & lanigatam adducti, subito traduntur exæcati fuisse. Habet hanc proprietatem candor, sicut & lumen, cui est simillimus; nam candor & lux occupant internam oculi partem, quæ ut videat, debet carere omni obiecto; ideoque actionem eius impediunt. Contra verò nigredo congregat visum, & constipat spiritus in intimam oculi partem; vnde fit ut reliquæ oculi partes frigida maneat; idèd qui diu manserunt in obscuro loco, tantam contrahunt hebetudinem, ut vix quidquam aspiciant.

Rubedo.

Secundò. Rubedo accendit oculos, propter igneæ naturæ similitudinem; idèd frequens eius aspectus nocet iis qui ophthalmià laborant; & hæc fortè ratio est, cur colore illo viso accendantur tauri & leones.

Color cæruleus & flauus.

Tertiò flauus & cæruleus color suapte vi aspectum attemperant; idèd inquit Galenus, illi qui depingunt in albis cortis, à quibus offenditur visus, colores iuxta ponunt fulcos & cæruleos, in quos subinde oculos conuertunt, & recreantur; quod prouenit ex arcana facultate huiusmodi colorum.

Colores compositi.

Quartò compositi colores iis etiam à quibus existunt sunt suauiores, ut aureus, purpureus, viridis; quia scilicet mediocritatem obinent inter eos colores ex quibus conuertuntur.

Solutio primæ dubitatio.

Ad primam respondeo, ex illis experienciis ostendi duo. Primum est, requiri certam opacitatem & perspicuitatem ad colores, non tanquam causas colorum, sed tanquam conditiones. Secundò non posse certò determinari quale temperamentum ad colores singulos requiratur; est enim res prorsus inscrutabilis. Quare v. g. fumus lignorum ater sit, stibij albus, argenti viui sulphure mixti ruber? Cur coralla per se rubra igne albescant; contra verò cerussa per se alba, vitulata rubescat? Quæ ex causa gallarum & calcanthi diluta per se leuissimè alba, si confundantur, momentanea conuersione nigrescant? Cur violarum infusum iniecta olei guttula & fæce vini confestim ex puniceo in viridem colorem muta-

tur? Cupri tinctura insigni viriditate conspicua, iniecto sale armoniaco euadit cyanea.

Ad secundam respondeo, posse à coloribus produci aliquid in oculo præter species intentionales, & deinde illas species, licet per se primò non recreent, vel lædant organum, posse tamen fatigare aut recreare oculum producendo visionem moderatam aut immoderatam.

SECTIO III.

Vtrum præter lumen & colores videantur etiam species impressæ.

Habemus igitur, adæquatam obiectum visus ex illis duabus qualitibus constare; lumen enim etiam solitarie videtur in stellis & in igne; color etiam terminat visum, etiamsi nunquam sit visibilis sine lumine; quo absente nullas producit sui species, vel in medio, vel in organo.

Quæ omnia certa cum sint, vltius quæri potest, vtrum lumen & color ita sint obiectum adæquatam visus, ut nihil præter illa videatur; an verò videantur etiam species ipsæ obiectorum visibilium, quæ sic manifestent obiectum, ut seipsas ostendant; sic enim nobilissimi hoc sæculo censent Mathematici & Philosophi.

Ratio enim dubitandi primò est, quia si occidatur cubiculum, ita ut nullus luci, aut exiguus pateat ingressus, & paries vel fenestra lignea illius loci perforetur foramine, cuius diameter sit latitudo parui digiti, aut minor pro arbitrio artificis, tunc per illud foramen ingreditur lux, & vnà cum luce omnium rerum externarum ante illud foramen geminæ species cum suis coloribus, quas si charta opposita exceperis, videbis in ea descriptum quicquid cerni potest; ita tamen ut res omnes in chartam allapsæ, compareant everso situ, idest superæ inferæ, dextræ sinistræ, & è conuerso. Si autem foramini vitrum opponas conuexum, apparebunt res omnes in eodem situ, quem in se habent. Certum ergo est, quod in ea charta non possunt videri obiecta quæ intra cubiculum non sunt: ergo videntur species.

Secundò, quando lux solis transit per vitrum coloratum, videtur in opposito pariete ille color; sed in pariete non est aliquid præter species: ergo necessariò videntur species.

Dicendum tamen est, species impressas obiectorum non videri, sed sola obiecta, quæ ab illis representantur. Ita communis Philosophi tradunt cum Aristotele.

Primò enim id quod videtur in speculo est obiectum, non autem species, alioqui videretur in superficie ipsa speculi, non vltra speculum; res enim videtur ibi vbi est; species autem sunt in superficie speculi: ergo in ea superficie debebant videri. Deinde species sunt in tota superficie speculi: ergo in ea tota videbuntur, si videtur ipsa, non autem obiectum; imò cum in qualibet speculi parte sit species totius obiecti, debet necessariò videri tota species in qualibet parte speculi. Dices idem posse opponi si videatur obiectum, non species; cum enim sint in quolibet puncto speculi species totius obiecti, erit necesse ut in quolibet etiam puncto totum videatur obiectum.

Respondeo disparem esse rationem, quia cum species representent obiectum eo modo quo est, sicut vna pars obiecti non est vbi est alia, sed diuersam habet positionem & locum; ita etiam in speculo

speculo non videtur obiectum totum in qualibet parte speculi, sed videtur cum ea forma, quam in se habet. Si autem videantur species, cum illa sint in qualibet parte speculi, debent in qualibet videri.

Secundò intra illud foramen fenestræ cubiculi clausi, & in pariete si viderentur species, non autem obiecta, deberent illa videri in quolibet puncto illius chartæ species omnes obiecti quasi penetrata; sunt enim in quolibet puncto. Deinde si viderentur in ea charta species, non obiecta, non deberet representari distantia obiectorum, quæ tamen in charta illa representatur; si enim quis moueat chartam, & ad eam accedat, videbit obiecta illa intra chartam, non autem in sola superficie. Imò si quis per tubum illam chartam aspiciat, quia omnia apparent recta, prout sunt in se, videbit obiecta illa distinctissime vnum post aliud.

Denique in speculo & charta & pariete videtur color: species non sunt colores, alioqui non essent in eodem oculo, nec in eodem aëre: ergo non videntur species, sed obiecta. Imò si species essent colores, impedirent visionem, quia intus apparet prohibet extraneum.

Itaque ad duplicem experientiam responderi debet, videri obiecta, non autem species; quia charta & paries sunt veluti specula, à quibus reflectuntur species ad oculum, sicut reflectuntur ab aliis speculis.

Obicitur tamen primò. Omnis visio reflexa fit ad angulos æquales angulis primæ incidentiæ, id est non fit nisi versus vnam partem, quæ faciat angulum cum appulsu lineæ directæ; sic enim fieri videmus in omni speculo. Visio quæ fit in charta foramini opposita, fit versus quamcunque partem; videntur enim hæ species tum à linea recta, tum à dextris, tum à sinistris: ergo illa non est visio reflexa ipsius obiecti, qualis fit in speculo; sed est visio directæ ipsius speciei.

Respondeo distinguendo maiorem; omnis visio reflexa fit per angulos reflexionis, qui sunt æquales angulis primæ incidentiæ; si ante reflexionem acciderit intersectio radiorum, nego; si non acciderit huiusmodi intersectio; concedo. Sicut enim illa intersectio efficit ut res videantur inuersæ, sic efficere potest ut illa videantur in omnem partem. In charta verò illa idem videntur obiecta in omnem partem, quia fit intersectio radiorum in illo foramine; eademque ratio est coloris, qui apparet in pavimento aut pariete per vitrum coloratum; radij enim lucis intersectantur & refranguntur in illo vitro.

Obicitur secundò. Si species non viderentur, sed obiecta, deberent ostendere obiectum intra chartam iuxta distantiam vnde veniunt; sicut videmus in speculo fieri: apparent autem in superficie: ergo species sunt quæ videntur.

Respondeo videri quidem aliquando species illas intra chartam, sed illud tamen non esse necessarium, quia quando reflexio est valde imperfecta, & fit à corpore minus polito & terso, tunc sicut obiectum non representatur perfectè, ita nec illius distantia. Vnde si speculum anhelitu macules, obiectum representabit in superficie.

Obicitur terriò. Res quælibet reflexè visa mutat locum in superficie reflectente quando mutatur locus oculi videntis; ita ut res in alio &

A alio loco speculi cernatur, si aliò & aliò concedat oculus; imò fieri potest ut tandem nihil videat stans ante superficiem: sed oculus positus inter foramen & chartam semper in eodem loco chartæ videbit rem eandem: ergo illa non est visio reflexa.

Respondeo distinguendo eodem modo maiorem. Res omnis reflexa mutat locum mutato loco ipsius oculi; si reflexio fiat ante intersectionem radiorum, concedo; si fiat post intersectionem, nego.

SECTIO IV.

De ipso actu potentie visivæ.

B Explicato potentie huius obiecto, sequitur Actus, qui versatur circa illud obiectum, & de illo duo disputantur. Primò an visio fiat per extramissionem, an per intussusceptionem. Secundò an & quomodo fiat per pyramidem, & quænam sint conditiones ad videndum necessariæ.

§. I.

Utrum visio fiat per extramissionem.

C Fiet visio per solam intussusceptionem, si nihil ab oculo prodeat, quod in medium, vel in obiectum vibretur; sed oculus accipiat ab obiecto species, cum quibus intra seipsum producat actum visionis. Fiet autem per extramissionem, si oculus nihil in se ipso producat, neque ab intrinseco recipiat; sed emitat vel spiritus quosdam, vel splendorem aliquem in obiectum aut medium, & ita fiat ipsa visio.

Variis autem modis explicari solet hæc extramissio, sed præsertim Plato censet in *Timæo*, visum emitte lucem usque ad obiectum visibile; quod cum appulerit, regredi simul eam cum specie usque ad oculum, itaque visionem peragi. Platonem sequuntur Galenus lib. 7. de placitis Hippocratis & Platonis, Seneca lib. 1. quæst. naturalium, Priscianus lib. de phantasia, Euclides libello de perspectiva, Ptolemæus in *Catoptrico*, Lactantius lib. de opificio, cap. 8. Gregorius Nyssenus lib. de viribus anime, cap. 2. Nemesius lib. de homine, c. 7.

Ratio dubitandi primò est; quia Philosophus lib. 1. meteororum, cap. 4. adducens experientiam de Antiphetonte, qui semper idolum sui videbat in aëre, causam reddit, quod visus propter imbecillitatem non posset propellere aërem. Deinde libro 5. de generat. animalium, ait oculos prominentes non posse tam procul cernere, quam eos qui sunt caui; quia istorum motus, inquit, in vastum non dissipatur, sed recta meat: ergo Aristoteles emissionem aliquam oculis attribuit.

E Secundò. Si visio fiat per intussusceptionem, non possunt res adeò magnæ in tam exili videri oculo, neque percipi etiam poterit distantia, quæ speciem propriam non habet, sicut nec magnitudo. Deinde cur extensio tota obiecti debet illa videri parua dum è longinquo loco cernitur, magna verò si è propinquo? non enim ratio esse potest, quia propter distantiam species ita est infirma, ut non representet omnes partes obiecti; nam non est maior ratio cur vnam representet potius quam aliam.

R r

Tertiò